

היועצת המשפטית לממשלה

ירושלים, י"ב תשרי תשפ"ה
14 אוקטובר 2024

מס' מסמך: 004-99-2024-020535
(בתשובה נא לציין מספרנו)

לכבוד:

ח"כ בנימין נתניהו, ראש הממשלה

שלום רב,

הנדון: שיבוש בתהליכי העבודה בקבינט המדיני-בטחוני

טמך: מכתבי אליך מיום 6.8.2024 ומכתבנו מיום 8.2.2024

השיבוש בתהליכי העבודה בממשלה, שעליו כבר עמדתי, מחלחל לעבודת ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי, "הקבינט".

בדיון שנערך ביום 10.10.2024 הקריא מזכיר הממשלה - מתוך נייר שהיה בידו - הצעת החלטה בעניין "הצבת מיגונויות ניידות בהתיישבות הצעירה ביו"ש". החלטה זו הטילה על שר האוצר, שרת ההתיישבות והמשימות הלאומיות ושר הנגב, הגליל והחוסן הלאומי, בתיאום עם שר הביטחון, לאגם משאבים, על מנת לספק ולהציב בדחיפות מיגונויות ניידות באתרים בהתיישבות הצעירה ביו"ש. נקבע בהחלטה כי בהתאם למשאבים שיאוגמו, המיגונויות יוקצו ויוצבו לפי סדר עדיפויות ביטחוני שייקבע על ידי פיקוד מרכז.

תחילה יובהר - מאז פרוץ המלחמה, לא התקבלה פנייה פרטנית לבחינה משפטית להצבת מיגונויות בהתיישבות הצעירה ביו"ש. אין כל מניעה לקדם פניות כאלה במהירות, על בסיס צורך מקצועי, בלא קשר להחלטה שהתקבלה בקבינט, וככל שגורמי הביטחון יעמדו על צורך כזה, ניתן לקדם החלטה בעניין כבר עכשיו.

באשר לדרך קבלת החלטה, דומה כי מזכיר הממשלה התעתד מראש להעלות הצעה זו להחלטת הקבינט, ולמרות זאת היא לא נכללה בסדר היום של הישיבה, לא צורפה לה התייחסות מקצועית של גורמי הביטחון, והיא לא הונחה בפני השרים, בליווי דברי הסבר, התייחסות להיבטים התקציביים או חוות דעת משפטית, כנדרש. ההצעה הוקראה לאחר שכבר הודעת שתם הזמן שהוקצב לישיבה, ונערכה הצבעה תוך דקות ספורות. יש להניח כי הדברים נעשו בתיאום עמך, ויוזכר כי הנושא עלה לדיון בישיבת הקבינט הקודמת והודעת כי תקיים שיחה ייעודית בנושא, אך למיטב ידיעתנו זו לא התקיימה.

בשל השיבוש בתהליך העבודה נדרש להבהיר, כי הקביעה אם והיכן תציב מערכת הביטחון רכיבי ביטחון אינה החלטה פוליטית ואינה נגזרת מהסכמה בעניין "איגום משאבים".

היועצת המשפטית לממשלה

הקביעה לפיה יש צורך בהצבת מיוגויות באזור מסוים היא החלטה מקצועית המסורה בידי גורמי הצבא, על יסוד שיקולים מקצועיים, כנגזרת מראייה רוחבית של מפת הסיכונים ביתס לכלל אזרחי המדינה ועוצמתם; שר הביטחון הוא השר האחראי לנושא. אין בהחלטה על איגום משאבים, שאינה החלטה ביטחונית, כדי לקבוע אם, מתי והיכן יוצבו מיוגויות. התנהלות בלתי תקינה בהקשרים רגישים אלה עלולה לפגוע בצרכים הביטחוניים.

כמו כן, להחלטה משמעות תקציבית שלא הונחה לגביה כל תשתית וממילא לא נדונה (בין השאר, העלות התקציבית הכוללת, משכה, החלוקה בין המשרדים). ההחלטה חסרה גם בהיבט זה.

מדובר אפוא בהחלטה "ריקה", שכדי למלא אותה בתוכן שיאפשר את יישומה החוקי, נדרש לקבל את התייחסות גורמי המקצוע להיבטים הביטחוניים, התקציביים והמשפטיים. אם היה מתקיים הליך תקין מלכתחילה, השיבוש והעיכוב ביישום היו נמנעים.

במישור העקרוני, יש מקום לחזור על עקרונות היסוד המתחייבים בעבודת הקבינט.

הקבינט הוא הפורום הממשלתי המוסמך, על-פי חוק, לדון ולקבל החלטות בענייני הביטחון הלאומי של מדינת ישראל. פעולה מקצועית, סדורה ותקינה של הקבינט חיונית להבטחת ביטחון המדינה ואינטרס הציבור.

לפי החוק והתקנון לעבודת הממשלה, המטה לביטחון לאומי הוא האחראי להכנת דיוני הקבינט, ובכלל זה ביצוע עבודת מטה מקדימה; גיבוש הצעות להחלטה בתיאום עם כלל הגורמים הנוגעים בדבר; גיבוש הצעה לסדר יום לדיוני הקבינט והכנתו בתיאום עם מזכיר הממשלה. התקנון קובע כי מזכירות הממשלה תעביר את חומר הרקע, בצירוף סדר היום לישיבת הוועדה והצעה להחלטה (במקרים ובנסיבות שבהם היא נדרשת) לעיון חברי הוועדה עובר לדיון, אלא אם נקבע כי מפאת אופיו הסודי של החומר העיון בו יעשה במקומות חלופיים שהוגדרו.

הכללים אינם מטריד פרוצדוראלי אלא ערובה חיונית להבטחת פעילותו התקינה של הקבינט ולקבלת החלטות לטובת הציבור. בהצעת ההחלטה הנדונה לא היה כל רכיב חריג שהצדיק את שיבוש הכללים, וספק אם מלכתחילה היה מקום לדון בה בקבינט ולא בממשלה.

הקבינט אינו עיר מקלט לקבלת החלטות באופן בלתי תקין או לעקיפת דרכי העבודה הקבועות בתקנון הממשלה. האחריות לוודא כי התנהלות בלתי תקינה זו לא תישנה, היא אחריותו של ראש הממשלה, ומכאן פנייה זו.

בברכה,
גלי בהרב מיארה

היועצת המשפטית לממשלה

העתק:

שר הביטחון

שר האוצר

שרת ההתיישבות והמשימות הלאומיות

שר הנגב, הגליל והחוסן הלאומי

ראש המל"ל

מזכיר הממשלה

משנים ליועצת המשפטית לממשלה